

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:		*pare odată în săptămână: DUMINECA.	REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Pe un an — — — — —	40 Lei.		Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Pe jumătate de an — — — — —	20 Lei.		Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 93/922.

Onoratei

Redacțiuni „Biserica și Școala“
Loco.

Ordinul 1152/921 Pres. dd. 27 Noemvrie 1921, al On. Secretariat general din Cluj, ce ni-a sosit, Consistorul îl publică în cele următoare:

Venindu-ne la cunoștință, că unii membrii ai corpului didactic, profesori, învățători și unii funcționari administrativi școlari iau parte activă la luptele politice de partid, convoacă și conduc adunări politice, fac pe propagandiștii diferitelor curente politice, redactează ziare politice, ori fac parte din redacție, intențind prin scrisul lor și mai mult luptele înverșunate dintre diferitele grupări politice, având în vedere, că atitudinea aceasta a unor membrii ai corpului didactic pimejdăuiesc armonia socială și bazele de buna înțelegere între păturile sociale, ceea ce nu poate să fie nici chemarea școlii, nici interesul patriei: Cu referire la dispozițiile legale și anume § 167 art. de lege XV. din 1899. și §§. 71—78 din colecțiunea regulilor de serviciu din 1896, prin aceasta interzicem membrilor corpului didactic din Transilvania, Bănat, Maramureș și Crișana de a lua parte în mod activ la orice manifestație sau întocmire politică.

Deasemenea interzicem, ca membrii corpului didactic se redacteze ziare politice, sau să facă propagandă cu graiul, sau cu scrisul, în favorul vreunui partid politic. Cei cari vor contraveni, comit delict disciplinar și vor fi pedepsiți conform normelor disciplinare. Domnii directori regionali și revizorii sunt îndrumați pe lângă răspundere personală, ca în fiecare caz să ne facă rapoarte imediat, spre a aplica față de contravenienți sancțiunile disciplinare. Cunoșcând patriotismul tradițional și desinteresat al profesorilor și învățătorilor și a tuturor persoanelor cari în trecut au avut mare rol în educația maselor și îndrumarea culturală a poporului nostru, așteptăm, ca în primul

rând acești îndrumători din trecut să-și dea seamă de chemarea ce o au în educație și pe mai departe a poporului, chemând pe toți la o muncă constructivă pentru întărirea și consolidarea statului și evitând orice acțiune, care aduce la conflicte și învrăjbi, atât de păgubitoare interesului public. Cluj, la 27 Noemvrie 1921. Dr. Prie m. p. (ss).

Consistorul se indentifică întru toate cu acest ordin circular și-l estinde asupra tuturor învățătorilor, profesorilor și cateheților de profesie, punând în vedere aceleași sancțiuni disciplinare pentru toți cei vizați, dacă nu l-ar observa întru toate.

Arad, din ședința consistorială dela 27 Ian. (9 Febr.) 1922.

Joan J. Papp m. p.
Episcop.

† Gheorghe Popoviciu.

Din Miniș ne vine vestea tristă, că bunul D-zeu în înțălepciunea Sa nepătrunsă de mintea omenească, a chemat la sine pe veteranul protopop Gheorghe Popoviciu, fost asesor-referent bisericesc la Vener. Consistor din Arad.

Cu părintele Popoviciu care a încetat din viață în 9/22 Februarie a. c., dispăre o figură remarcabilă a vieții noastre bisericesti și naționale. A fost un soldat vrednic și un combatant cucernic al sf. Evanghelii a mântuitorului Hristos. Un preot conștiu și plin de iubirea chemării sale pastorale, un tată iubitor de familie, un bărbat cu vederi largi și clare, în viața noastră bisericescă și națională și un sincer prieten tuturor celor ce au convenit cu el. — În viața noastră națională s'a distins ca un vajnic și aprig luptător cu deosebire pe vremea memorandumului, când împreună cu neuitatul Veliciu și alți bărbați de valoare a neamului nostru, au dus o luptă dârză contra tirăniei ungurești.

Numele protopopului Gheorghe Popoviciu evoacă timpuri mari de lupte, sacrificii și devotament cald pentru biserică și neam. La adânci bătrânețe, cu ochi lacrimați a văzut

epopea și dezastrul trecător al neamului nostru, dar sufletul său nobil și blând n'a desperat în victoria finală.

Izbânda neamului și cu ea a bisericii noastre ortodoxe, a încadrat figura lui senină într-o veselie permanentă.

Bunătațe nesfârșită, curaj fără prihană, iubire și convingere adâncă în marile destine ale bisericii și neamului nostru, iată câte-va din calitățile aceluia ce purtă numele de Gheorghe Popoviciu. După o viață frumoasă și curată s'a coborât în mormânt lângă iubitul său tată fost preot în Miniș.

S'a născut în anul 1851 în Miniș studiile liceale le-a făcut în Timișoara și Bratislava unde a luat bacalauriatul, iar cursurile teologice le-a ascultat în Seminarul nostru din Arad. În 1876 a fost hirotonit preot pentru comuna sa natală. Prin calitățile sale distinse, tinărul preot își atrage asupra sa atenția colegilor și conducătorilor diecezei noastre și la 1883 îl cheamă în fruntea protopopiatului din Șiria, unde isă dă prilej a desvolta pentru biserică și neam o activitate mai mănoasă. Casa sa era pururea deschisă tuturor oamenilor de bine, și aici era locul de întâlnire, unde fruntașii neamului puneau la cale multe lucruri de interes obștesc.

După avansarea fostului ref. bis. la tronul Eppesc a P. S. S. Ioan I. Papp, sinodul eparhial în sesiunea anului 1904 îl alege de asesor-referent la senatul bisericesc unde muncește pentru dieceza noastră până la a. 1917 când obosit și frânt din cauza pierderii soției și unei fiice, trece în statul de deficiență. Neamul biserică și fii săi din dieceza Aradului, depun o lacrimă pioasă pe mormântul fostului protopop și asesor-ref bisericesc Gheorghe Popoviciu, și rugăm Pronia cerească să-l așeze în ceata celor drepți.

Monografia comunei Mândruloc.

— Istoricul comunei. —
(Urmare și Fine).

Afară de aceasta, toate sărbătorile naționale sunt ținute la nivel, la cari participă nu numai elevii ci și populația întreagă, animată de gloria zilelor istorice ale neamului nostru.

Cu multă mulțumire sufletească putem constată, că ostenele factorilor culturali nu sunt zădarnice. Dorul de mai multă lumină se manifestă des, credincioșii se întrunesc în duminici și sărbători la școala confesională, unde cuvântul preotului și a învățătorilor e ascultat cu multă luare aminte. Cum generația mai tânără mai toată știe ceti și scrie, este deosebit interes pentru ziare și cărți scrise în stil popular. Analfabții nu sunt, decât vr'o t eizeci și ceva de procente.

Vieța morală și socială.

Poporul nostru e de o moralitate superioară și iubitor de pace purtându-se cu cinste față de conducă-

torii lui. Viții dehonestătoare nu are și dacă sunt certe, acele provin din escesele făcute în ogorul vecinului, dar acestea, de regulă sunt aplanate prin judecata dela primăria comunală.

Pentru igiena și asistența publică nu sunt luate dispoziții speciale, pentru că medic și farmacie avem în comuna vecină, cinci kilometri depărtare și trenul electric.

Credincioșii cercetează regulat sânta biserică, mai vârtos din toamnă până după Paști și dacă primăria comunală nu și-ar ținea cancelaria deschisă în duminici și sărbători, preste tot anul am avea bucuria să vedem mai împopulată sânta biserică. Că în trecut notarii comunali, străini de neamul nostru, au nesocotit credința și prestigiul bisericii noastre, nu ne miră, dar acum ar fi de dorit, ca factorii de cădere să impună acestor slujbași respectarea bisericii noastre, carea singură a conservat și mântuit neamul nostru.

Sectari în comuna noastră nu sunt, puțini căți au fost mai nainte cu 19 ani, s'au împrăștiat ca făina orbului.

Socialismul, internaționalismul și comunismul aici n'au prins rădăcini.

Factorii conducători.

Pașcu Cocioban alui Gheorghe alui Mihaiu Irinii Gheorghe Ștefanț Moțu, Gheorghe Crăști alui Crăciun lui Crețu, Teodor Pogace, Pașcu Trifu Cuchi. Constantin Cati alui birău, Teodor Cocioban, alui Corețu, Petru Magdi păpuc, Gheorghe Colțeu bidi. Gheorgh Felnecan alui Nica lui Todoruț, Gheorghe Rugian alui Iacob, Ioan Bencecan alui Nicolae, Mihaiu Felnecan alui Rista, Gheorghe Milovan Crava, Pașcu Colțeu alui birău de lege, Pașcu Cuvinan, Petru Cuvinan, Ioan Nădăban Nicu, Mihai Contraș, Florea Ștefanuț Bărbotu, Dimitrie Rugian Tica, Pașcu Colțeu alui Rafila, Dimitrie Cati Oatea, Petru Bozgan Bumbuliciu, Dimitrie Nedescu episcopul, Dimitrie Anti, Florea Anti, Dimitrie Cati cassar comunal.

Toți sunt oameni cu carte, cu multă cinste, mai înstăriți prin vieța cumpătată și trează. Cei mai mulți sunt membrii în reprezentanța comunală și membrii în comitetul parohial.

Personalul parohiei.

Preotul:

Ioan Ștefanuț, născut la 25 August 1863 în comuna Mândruloc, din părinți țărani. Căsătorit la anul 1894 cu Aurelia fiica avocatului Ioan Popoviciu Dessean din Arad.

Văduv dela 1 Iunie 1916 prin deces.

Fii: Sabin Ștefanuț, născut în Arad la 17 Nov. 1896, a terminat opt clase liceale la Năsăud, când în anul 1915 înrolat în armata austriacă și-a făcut serviciul militar de voluntar în Praga, care terminat, cu gradul de cadet a fost comandat la frontul rusec, unde la 2 Iulie 1916 cade în captivitate rusească. Internat la Perislawi-Zalesky, apoi la Dovnița, lângă Kiew, în anul 1917 trece ca voluntar în armata română cu gradul de sublocotenent și între cei dintâi defilează la Iași în fața Regelui. Continuă serviciul militar în Basarabia, mai apoi ofițer de legătură cu armatele lui Mackensen și în ajunul Crăciunului din anul 1918 sosește acasă.

Cum aici, în valea Mureșului, se formase armata roșie ungurească, la apelul Consiliului Dirigent și la indemnul tatălui său, după o pauză de o lună, cu cu finea lunii Ianuarie din 1919 pleacă cu trenul spre Cluj, dar cu greu scapă la Sovâșin, unde din partea ofițerilor unguri minuțios a fost chestionat. Curagiul

și răspunsurile categorice l-au scăpat și ajuns la Cluj, a fost împărțit ofițer la T-Murășului, mai apoi la Reghinul-săsesc. Inscris la drepturi, la Universitatea din Cluj și demobilizat în anul trecut, dela 15 August e numit prețor la plasa din Reghiu.

Ionel Mircea Ștefănuț, născut în Arad, la 20 Decembrie 1911 e elev în clasa a treia primară din loc.

Preotul Iancu Ștefănuț, studiile primare le-a făcut la școala primară din Arad, studiile secundare la liceul din Arad cu maturitate, trei ani de teologie la institutul teologic din Arad.

Este preot dela anul 1899 sfințit încă ca arhivar consistorial în Arad, apoi la 29 Ian. 1900 numit secretar consistorial și distins cu brâu roșu, tot în acest an administrator protopopesc al Aradului, în anul 1901 ales protopresbiter al Aradului, la care post renunțând, în 1902 e numit administrator parohial în comuna sa natală Mândruloc și la 1903 ales paroh al acestei parohii.

Din anul 1919 este ales președinte al despărțământului protopopesc Arad al asociației clerului „Andrei Șaguna”. Activitatea pastorală bine apreciată de credincioși, că parohia Mândruloc e singura parohie din protopresbiterat fără sectari, iar alegerea preotului de președinte al despărțământului protopopesc Arad al asociației clerului „Andrei Șaguna” este mărturie despre o bună prețuire și din partea preoțimeii tractuale.

Preotul Iancu Ștefănuț, este colaborator extern la „Biserica și Școala”.

Cântăreții bisericeii sunt: Mihaiu Contraș, Pașcu Colțeu, Pașcu Cuvinan, Pașcu Neagu, Florea Mică-lăcean, Dimitrie Crâșii, toți țărani cu carte, buni credincioși, cari sub conducerea învățătorilor țin stranele. Paraclisier: Pașcu Bozgan.

Epitropi: Dimitrie Nedescu și Pașcu Trifu, țărani de aici, realeși prin sinodul parohial, cu ocazia restaurării corporațiilor parohiale din anul acesta.

Toți aceștia sunt buni creștini și buni români cari prin ținuta și purtarea lor au o înrăurită moralizatoare asupra credincioșilor.

Bibliografia privitoare la comună.

Despre comuna Mândruloc sunt scurte însemnări în istoria județului scrisă de Dr. Lakatos Otto, în monografia județului Arad scrisă de Dr. Gaal Jenő membru al academiei maghiare, în monografia județului Arad scrisă de Dr. Somogyi Gyula, în istoria scrisă de Dr. Márki Sándor profesor universitar și în Enciclopedia română scrisă de Dr. Diaconoviciu.

Mândruloc, la 22 Februarie (7 Martie) 1921.

Iancu Ștefănuț, preot.

INFORMAȚIUNI.

Ministerul Cultelor a hotărât că odată cu venirea primăverii să înceapă construirea noii catedrale a episcopiei Clujului și Feleacului. În acest scop ministerul a afectat o sumă de două milioane Lei.

S'a aprobat o reducere de 75 la sută pentru călătoria dela orice stațiune din țară la București și înapoi între 17—21 Februarie inclusiv, a membrilor congresului funcționarilor publici.

Au fost puși în libertate patruzeci de acuzați din procesul comuniștilor, printre cari Ilie Moscovici și Popovici.

Ministerul de Justiție deaminte în modul cel mai categoric versiunea că guvernul ar intenționa să înlocuească un număr de magistrați ca avocați liberali care după facerea alegerilor să demisioneze.

„Clerul unit și politică”. Un fruntaș al bisericii gr-cat. române abordând che-tiunea atitudinii ce se impune clerului unit față de mișcarea politică, într'un ziar ce apare la București, susține următoarele: 1. Clerul unit, cu toată situația schimbată, trebuie să fie hotărât pentru acțiunea politică; 2. E bine, și chiar necesar, ca preoțimea unită să exploateze în serviciul bisericii toate conjuncturile politice în cea mai deplină măsură; 3. Până la înființarea partidului, care să reprezinte și să exhaurieze programul de a ține al bisericii unite, preoțimea în fruntea credincioșilor să se alăture la acelea dintre partidele existente, care sânt mai aproape de sufletul său; 4. Pentru cazul, când turma i-ar fi divizată în deosebite partide politice, așa cât dacă s'ar alătura unei părți, cealaltă nu l-ar asculta, preotul e dator să rămână neutral, și luându-și un rol negativ să lumineze enorieșii, care partide sânt dușmănoase bisericii.

Director general al instrucțiunilor publice la Secretariatul general din Cluj a fost numit domnul Dr. Ioan Matei

† **Pantoleon Lucața** Consistoriul arhiepiscopial din Sibiu anunță trecerea la cele vecinice a vrednicului și binemeritatului său membru Pantoleon Lucața, căpitan în retragere, asesor consistorial, fost cassar consistorial și membru în diferite corporațiuni bisericești-culturale, care după o viață rodnică, bogată în fapte nobile, izvorâte din o adâncă tragere de inimă pentru biserică și instituțiunile ei culturale, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului Sâmbătă în 29 Ianuarie (11 Februarie), în etate de 83 ani. Cu fericitul a dispărut din șirul celor vii încă unul din plerida vechilor noștri ofițeri cu dragoste desinteresată față de biserică și neam. Averele sa de 2 000 Lei a lăsat-o bisericeii. Dumnezeu să-i resplătească dragostea cu fericirea cerească.

„Cele trei Crișuri”. Revista „Cele trei Crișuri” se tipărește de acum înainte în tipografia proprie, care este instalată modern. E un nou succes al literaturii noastre. Revista înși apare în formal artistică, ce face impresie escelentă. Numeri 1-2 ai revistei au un conținut bogat din peana celor mai distinși scrietori ai noștri. Ne bucurăm, că unica noastră revistă culturală din Bihor. a apucat pe drum bun și sănătos.

Concurs.

Pe baza ordinului Consistorial cu N. 363/922 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din Dud cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolument le sunt: 1. Sesunea parohială în estensiunea ei de astăzi împreună cu dreptul de pășune. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Eventualul ajutor din visteria statului.

Toate dările după beneficiu la va suportă alegându-l.

Parohia fiind clasificată de clasa II dela refl c-tanți se cere cvalificațiunea prescrisă pentru asemenea parohii.

Alegându-l este obligat a cateh'za la școala noastră confesională fără a aștepta altă remunerațiune,

asemenea a predică cel puțin odată în fiecare lună.

Concurenții din altă dieceză au să prezinte actul de învoire al P. S. S. D-lui Episcop.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt datori a-și înainta recursurile ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial din Dud P. O. Oficiu protopopesc din Șiria având pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Reg. pentru parohii a se prezenta în s. biserică gr. or. din Dud în cutareva duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dat din ședința extraordinară a comitetului parohial din Dud la 22 Ian. (4 Febr.) 1922.

Lazar Peiraș m. p. Ioan Valentin m. p.
pres. com. par. not. com. par.

In conțelegere cu: Mihail Lucașa protopop.

—□—

1—3

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile pentru conferirea alor 3—4 stipendii vacante din fundațiunea „Teodor Papp”

Indreptățiți aceste stipendii sunt, conform literelor fundamentale:

- a) rudenile fondatorului;
- b) tinerii români ortodoxi din orașul Giula, cari studiază la noi în patria;
- c) în lipsa recurenților indicați sub a) și b) urmează indreptățiți tinerilor români din iutregă dieceză Aradului, cari cercetează școalele elementare, civile, reală, comerciale, industriale, de agricultură, militare, gimnaziale, academii și universități și la institute teologice.

La concurs se admit și elevii.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului ort. rom. din Arad, ajustate cu următoarele documente, originale ori autenticate la vre-un notar public regal:

- 1) Extras din matricula botezațiilor, provăzută cu clauzala parohului local ca respectivul și de prezent aparține bisericii ort. române.
- 2) Rudenile cari reflectează la stipendii, au să prezinte informațiune familiară din care să fie evident gradul de inrudire cu fondatorul.
- 3) Atestat de paupertate dela dirigătoră politică competentă, cu date specificate și pozitive, despre starea materială a părinților concurentului, precum și despre starea materială însuși a concurentului. Atare atestat se cere și dela rudeni.
- 4) Testimoniu școlar despre anul 1920—21, și cel semestral de acum, — iar universitarii despre toate cursurile respective semestrelor ascultate și document despre rezultatul în examenele prestate.
- 5) Certificat medical, dela vre un medic oficial, despre starea sanitară a recurentului.
- 6) Dacă recurentul ar fi intrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic: unde, în calitate a petrecut timpul respectiv și cu ce conduită.
- 7) Concurentul va avea să arate în petițiune și aceea că este asentat ori ba? Dacă da, de când e asentat și când are să-și facă stagiul militar? Apoi că unde și la ce fel de școală are de gând să-și continue studiile? Dacă e student de școală medic, ce carier are de gând să-și aleagă după terminare? De unde mai are stipendii ori ajutor și în ce sumă?

De asemenea să arată recurenții și adresa la care să li-se trimită la vremea cu rezoluția consistorială.

Arad, din ședința consistorială dela 27 Ianuarie 9 Februarie 1922. Consistorul ort. rom. din Arad.

—□—

2 3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante (a treia) din Otlaca (jud. Arad) prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prim publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Beneficiul constă: 1. una sesie parohială; 2. Birul legal; 3. Stolele legale; și 4. întregirea dotației preoțești dela stat.

Alesul preot este obligat a-și plăti toate dările după beneficiul său și a catehiza fără onorar dela parohie în școalele din comună.

Parohia e de clasa primă. Dela recurenți se cere calificăția normală în concluzul Nr. 84/1910 al Sinodului eparhial.

Reflectanții din alte dieceze numai cu învoirea 1. Consistor diecezan dot concură.

Concurenții după ce vor dovedi protopopului concurent înpreptățirea și calificăția cerută — pe lângă observarea strictă a dispozițiilor din § 33 din Regl. par. se pot înfățișa în st. biserică din Otlaca spre a cântă, oficiă și a cuvînță — precum și spre a face cunoștință cu alegătorii.

Rugările de concurs instruate cu documentele necesare și cu atestat de serviciu de până acum, se vor înăita în terminul concursual protopopului ort.-or. rămân din Chișineu (jud. Arad).

Comitetul parohial din Otlaca.

In conțelegere cu: Dr. Dimitrie Barbu protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa III a din Bontesti, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Dotația: 1. Casa parohială; 2. Sesie din 24 jugh. parte arător, parte fânaș; 3. Stole legale; 4. Întregire de salar dela Stat.

Preotul va catehiza fără alta dotație la școală conf. când va fi. Va plăti dările publice după sesie și casa parohială.

Reflectanții să-și înainteze documentele oficiului protopresbiteral din Buteni ținând cont de dispozițiile regulamentului, iar cei din altă dieceză au să dovedească consentimentul Consistorului și respective a Episcopului diecezan de a putea reflecta la acesta parohie.

Comitetul parohial:

In conțelegere cu: F. Roxin protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante Prăjești cu filia Donceni să escriere concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în org. oficios diecezan.

Dotația: 1. Casa parohială și supraedificatele. 2. Sesie parohială din 8 jugh. la Prăjești, 8 jugh. la Donceni. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Întregire de dotație dela stat. Alesul va plăti dările publice după sesie și casa parohială. Casa parohială i-se dă preotului în ordine, însă îngrijirea casei pe viitor cade în sarcina preotului. Alesul va catehiza la școală din loc fără alta remunerație dela parohie. Recursurile ajustate cu documente pentru parohii de cl. II-a sunt a se adresa comitetului parohial și înăita oficiului ppterat din Buteni, având reflectanții a se prezenta în bisericile din Prăjești și Donceni pentru a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie. Reflectanții din alte dieceze pe lângă literile dimisionale trebuie să prezinte și act despre învoirea superiorității noastre diecezane că pot reflecta la aceasta parohial.

Comitetul parohial:

In conțelegere cu: F. Roxin, protopop.

—□—

3—3

Redactor responsabil: SIMION STANA.

Cenzurat: V. DĂRLEA.